

Коли скорбота стає другом

Анастасія Канівець

«Чорне пір'я»

Сценарист і режисер Ділан Саутерн
Оператор Бен Фордесман
У ролях: Бенедикт Камбербетч, Річард
і Генрі Боксалли, Вінетт Робінсон,
Сем Спруелл та ін.
Велика Британія, 2025.

Бенедикт Камбербетч у фільмі «Чорне пір'я». Режисер Ділан Саутерн. Велика Британія. 2025.

Як відомо, у горя багато обличч – зокрема геть несподіваних. У 1845 році виходить друком «Крук» Едгара Аллана По, назавжди зробивши птаха-фольклорного вісника смерті символом туги за втраченою близькою людиною. У 2015 році британський письменник Макс Портер публікує свій дебютний роман «У печалі є крила» («Grief Is the Thing with Feathers»), де постійним супутником героя – убитого горем вдівця із двома маленькими синами – стає Ворона, птахоподібна істота вище людського зросту. Безпосередніми джерелами натхнення тут стали поетичні твори американської поетеси XIX століття Емілі Дікінсон «У надії є крила» («Hope Is the Thing with Feathers») і британського письменника століття XX Теда Г'юза «Ворона» – проте важко не вчути у цій історії лопотіння крил зловісного птаха і безсмертне каркання: «Nevermore», «Не вернуть». За десять років історія про те, як із тим «Nevermore» жити далі і як втілення туги стає постійним супутником і другом, була перенесена на екран дебютантом Діланом Саутерном. На обидва дебюти – і літературний, і кінематографічний – чекав неабиякий успіх: роман став міжнародним бестселером, фільм «Чорне пір'я» («The Thing with Feathers») після світової прем'єри на «Санденсі» і європейської на Берліналі успішно крокує великими екранами.

Сама ідея такої прямої проєкції-візуалізації емоційного стану героя фільму може здатися ризикованою: в кінематографі рівень художньої умовності геть інший, ніж у літературі, й гротесковий образ велетенської людиноворони може викликати в глядача небажану реакцію. Втім, творці щасливо уникли не-

безпеки видатися смішними, більше того: громіздка незграбна постать, кумедна, дивна і моторошна водночас, задає звучання всій стрічці. Пафосу і «високому» стражданню тут не місце, більше того: вони вбили б історію, її людські інтонації. Ворона (знову ж таки: не ворон з його конотаціями птаха зловісного і сакрального, а куди більш приземлена ворона) є образом підкреслено зниженим: він грубуватий, насмішуватий і навіть обценний, його роль – такого собі гедзя, що має пробудити Батька від скорботної апатії. Тож і емоції в героя (а заразом і глядача) він послідовно викликає різні: замішання, здивування, острах, антипатію, відторгнення і зрештою... симпатію. І вже режисерська (услід за письменницькою) майстерність полягає в тому, щоб вивести-виписати цей неординарний образ так, аби в глядацькій уяві відбулася необхідна його еволюція. Велика заслуга тут належить і «партнеру» дивної прояви, виконавцю головної ролі Бенедикту Камбербетчу. Роль Батька вже оголосили чи не найкращою в його кар'єрі, і не дарма: це складний образ, написаний, скажімо так, однією барвою – але цілою гамою її відтінків. Акторові треба було зіграти безліч нюансів горя, від тупого монотонного щоденного болю до вибухів безсилої люті перед несправедливістю долі та спалахів болючої ніжності до померлої дружини й осиротілих синів. Виконавець майстерно проводить глядача цією психологічною одиссеєю від мороку втрати до «повернення» до життя і дітей – досі з відчуттям втрати, звісно, але вже з таким, з яким можна повноцінно жити. Супутник героя в цій внутрішній подорожі Ворона, альтер-его героя, проєкція його скорботи і водночас

43-й Туринський: «спільна темрява» й новаторські вирішення

Юлій Швець

Бенедикт Камбербетч у фільмі «Чорне пір'я».

Відповідь на неї, слугує розкриттю внутрішнього світу героя – але провідна роль тут все одно належить акторові. Стосунки з дивним птахолодом розгортаються поступово, і лише згодом глядачеві стає зрозуміла справжня його роль у житті Батька та його поступовому відродженні. По суті психологічна драма, «Чорне пір'я» містить елементи трилеру, якщо не горору: страхотливі з'яви Ворони, його переслідування Батька, знущання й насмішки, котрі зводять того з розуму... Окремий персонаж, якому присвячена найбільш лякаюча частина фільму, – Відчай. В історії проводиться чітка межа між Скорботою як нормальним станом, з яким треба навчитися жити, і Відчаєм як станом деструктивним, що штовхає в психологічну та моральну прірву. Трикутнику Батько–Ворона–Відчай підпорядкований і зображальний ряд: простір навколо героя, відповідно до його стану, постає дискомфорнтним: тут панує або темінь, або похмурий осінній день, або яскраве, але стерильне, неживе світло супермаркету, або, у сцені з Відчаєм, – огорнуті туманом порожні вулиці, що викликають у пам'яті візуалізації історії Джека Різника. Навіть рідний дім героя, котрий має слугувати уособленням сімейного затишку (або того, що лишилося від нього після смерті матері), працює радше з різким контрастом плям темряви й світла, аніж із теплим сяянням ламп під великими абажурами.

З контрастів, плям чорного на білому тлі, народжується і книга Батька: переживаючи душевну кризу, він малює комікс про Ворона, «вимальовуючи», переносючи на папір свій важкий психологічний стан. Звісно, «Чорне пір'я» – зовсім не історія арт-терапії, а проте не можна не згадати тут і цей мотив, важливий для розуміння стрічки. Малюнки Батька (робота художниці Люсі Салліван) по суті є окремим персонажем, не просто віддзеркалюючи настрої творця, а поступово набуваючи власного, повноцінного художнього життя. Нарешті, важливим, хоч і присутнім лише у спогадах персонажем є померла Мати. «Чорне пір'я» розповідає про втрату, тож вона певною мірою є структуруючим центром, навколо якого – або, точніше, навколо відсутності якого – обертається життя родини. «Чорне пір'я» є історією сумною, та перш за все обнадійливою. Навчитися жити з власним горем – непросте, та важливе мистецтво, і художньо потужним його уроком є цей фільм.

Хуліо Пенья в фільмі «Полонений».
Режисер Алехандро Аменабар. Іспанія, Італія. 2025.

З 21 по 29 листопада 2025 року італійський Турин знову став серцем авторського кіно завдяки 43-му кінофестивалю, організованому Національним музеєм кіно. Заснований у 1982 році кінокритиком і дослідником Джанні Рондоліно як фестиваль «молодого кіно», нині цей форум міцно утримує статус другого за значенням в Італії після Венеційського. Керівниками фестивалю в різні роки, зокрема, були: режисер Нанні Моретті, кінокритик Альберто Барбера – нині керівник Венеційського кінофестивалю. Наразі художнім керівником Туринського кінофестивалю є режисер, доктор філософії Джуліо Базе, який підтвердив його генеральну лінію: «Серцем нашого фестивалю залишається молоде кіно, створене для великого екрану. Саме в цій спільній темряві кіно оновлює свою магію та знаходить своє справжнє значення».

Святкуючи в 2025 році сторіччя з дня народження Пола Ньюмана, нинішній форум представив ретроспективу 24-х фільмів за участі голлівудської легенди – від бунтарського характеру в «Холоднокрівному Люку» режисера Стюарта Розенберга (1967) до шарму владного мафіози в «Проклятому шляху» Сема Мендеса (2002) – останньої появи актора на великому екрані. Офіційний постер, що зображує Ньюмена на знімальному майданчику фільму Сідні Поллака «Відсутність злоби» (1981), ідеально втілює той елегантний неспокій, який став духом і суттю цього мистецького форуму. Серед запрошених гостей – імениті невгамовні: Аль Пачіно, Антоніо Бандерас, Жульєтт Бінош, Рассел Кроу, Ізабель Юппер, Ванесса Редгрейв, Франко Неро, Террі Гілліам. На церемонії відкриття в театрі «Реджіо» нагороди «Stelle della